

Αιτωλίας και Ακαρνανίας Δαμασκηνός: Ο συνάνθρωπός μας ο βασικός πρωταγωνιστής

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας

Μήνυμα Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνού για την Κυριακή 15 Φεβρουαρίου 2026:

Βρισκόμαστε ήδη στην τρίτη Κυριακή του Τριωδίου καί προετοιμαζόμαστε, ώστε να εισέλθουμε στο τελευταίο στάδιο πνευματικής προετοιμασίας, εν όψει της Αγίας καί Μεγάλης Εβδομάδος, τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας. Ἀπὸ τώρα ὅμως, οἱ Ἱερές Ἀκολουθίες καὶ τὰ Ἀναγνώσματα μᾶς καλοῦν σὲ μιὰ περισυλλογή, σὲ μιὰ βύθιση στὸν ἐσώτερο ἑαυτό μας, σὲ μιὰ αὐτοκριτική ποὺ θὰ ἀνοίξει διάπλατα τὸν δρόμο πρὸς τὴν μετάνοια.

Κοιτᾷξτε, ὅμως, πόσο σοφὰ ἡ Ἐκκλησία προσπαθεῖ νὰ κρατήσῃ μέσα μας τὶς ἰσορροπίες. Ἐνῶ ἡ περίοδος αὐτὴ μᾶς καλεῖ σὲ μιὰ σταδιακὴ ἀπομόνωση ἀπὸ τὶς καθημερινὲς μέριμνες καὶ τὶς ἀνούσιες συναναστροφές, ἡ σημερινὴ Κυριακὴ μᾶς ὑπενθυμίζει πὼς στὴν ζωὴ μας ὑπάρχει καὶ ὁ «ἄλλος», ὁ πλησίον, ὁ συνάνθρωπος.

Σήμερα, τόσο ἡ Εὐαγγελικὴ ὅσο καὶ ἡ Ἀποστολικὴ περικοπὴ προβάλλουν τὸν συνάνθρωπό μας ὡς βασικὸ πρωταγωνιστὴ. Τί εἶναι ὅμως αὐτὸ ποὺ τὸν κάνει τόσο σημαντικὸ στὴν ζωὴ μας;

Ὁ συνάνθρωπος, ἀδελφοί μου, εἶναι αὐτὸς πρὸς τὸν ὁποῖον θὰ ἐξωτερικεύσουμε αὐτὰ ποὺ κρύβει ἡ καρδιά μας. Δὲν εἶναι λίγες οἱ φορὲς ποὺ ἡ εἰκόνα ποὺ σχηματίζουμε γιὰ τὸν ἑαυτό μας δὲν εἶναι ἀληθινή. Ὑπάρχει πιθανότητα, ἡ προσευχὴ ἢ ἡ κατάνυξη, ἰδιαίτερα κατὰ τὶς ἡμέρες αὐτές, νὰ μᾶς ὀδηγήσουν σὲ μιὰ ἀπλὴ ἐσωτερικὴ ἡρεμία, τὴν ὁποία συγχέουμε μὲ μιὰ ἀνώτερη πνευματικὴ κατάσταση. Τὸ συναίσθημα αὐτῆς τῆς γαλήνης δὲν εἶναι ἀξιόπιστο. Ἐκεῖ ποὺ πραγματικὰ ἀποκαλύπτεται ἡ ἐσωτερικὴ μας ποιότητα καὶ ἡ ἀληθινὴ πνευματικὴ μας κατάσταση εἶναι ἡ συμπεριφορὰ ἀπέναντι στὸν διπλανό μας. Δὲν εἶναι λίγες οἱ φορὲς ποὺ χάνουμε τὴν ἐσωτερικὴ μας νηνεμία ἐξ αἰτίας ἀσήμαντων ἀφορμῶν ποὺ μᾶς προκαλεῖ ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἄλλου. Ἀπὸ τὴν μιὰ στιγμὴ στὴν ἄλλη, φτάνουμε σὲ καταστάσεις ταραχῆς καὶ ὀργῆς ἐξ αἰτίας ἀνούσιων γεγονότων, τὰ ὁποῖα, μὲ ὀδυνηρὸ τρόπο, μᾶς ἀποκαλύπτουν τίς ἀληθινὲς πνευματικὲς ἀντοχὲς μας.

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ σημερινὰ ἀναγνώσματα μᾶς καλοῦν νὰ δώσουμε προτεραιότητα στὶς σχέσεις μας καί, μέσω αὐτῶν, νὰ ἐξασκηθοῦμε στὴν ἔμπρακτὴ ἀγάπη, μακριὰ ἀπὸ τὶς παγίδες ποὺ μᾶς στήνει ὁ ἴδιος μας ὁ ἑαυτός.

Τὸ σημερινὸ Εὐαγγέλιο εἶναι αὐστηρό. Ἡ παραβολὴ τῆς Μέλλουςας Κρίσης, τὴν ὁποῖαν πρὸ ὀλίγου ἀκούσαμε, προειδοποιεῖ πὼς ἡ ἀληθινὴ σχέση μὲ τὸν Θεὸ περνάει μέσα ἀπὸ τὴν σχέση με τὸν συνάνθρωπο μας. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη καὶ περιμένει νὰ μᾶς συναντήσῃ ὅταν ξεπεράσουμε τὸν ἑαυτό μας καὶ κάνουμε τὸν πόνο τοῦ ἀδελφοῦ μας δικό μας πόνο. Ὁ Χριστὸς ἐπιθυμεῖ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπο κοντά του, μέσα, ὅμως, ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τῆς καρδιᾶς πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν προτεραιότητα τῆς ἀνθρώπινης σχέσης ἀντὶ μιᾶς ἐπιφανειακῆς εὐσέβειας, ἀποκομμένης ἀπὸ τὴν ἀγάπη.

Ἀλλὰ καὶ Ἀπόστολος Παῦλος, στὴν σημερινὴ Ἀποστολικὴ περικοπὴ, τοποθετεῖ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν ἀδελφὸ μας πάνω ἀπὸ τὴν ἄσκηση καὶ τὴν νηστεία. Βεβαίως καὶ δὲν ἀπορρίπτει τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ. Μᾶς διδάσκει, ὅμως, πὼς αὐτὴ, δὲν ἀποτελεῖ αὐτοσκοπὸ, ἀλλὰ ἄθλημα αὐταπαρνήσεως καὶ ἀγάπης στὸν διπλανό μας. Μὲ τὴν ἄσκηση μαθαίνουμε νὰ περιορίζουμε τὸ θέλημά μας, τελικὸς σκοπὸς εἶναι ὅμως ἡ διεύρυνση τῆς καρδιᾶς μας, ὥστε νὰ χωρέσῃ τὸ θέλημα τοῦ ἄλλου. Αὐτὸς εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἀληθινῆς εἰρήνης, τὴν ὁποῖα τόσο στερεῖται ἡ σημερινὴ κοινωνία μας.

Διψᾶμε γιὰ εἰρήνη στὶς σχέσεις μας μὲ τὸν συνάνθρωπό μας. Γι' αὐτὸ καὶ κατὰ τὴν διάρκειά τῆς Θείας Λειτουργίας, ἀμέσως μετὰ τὴν εὐχὴ τῆς προσκομιδῆς, ὁ ἱερέας, γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ, μᾶς εὐλογεῖ μπροστὰ στὴν Ὡραία Πύλη, λέγοντας: «Εἰρήνη πᾶσι», δηλαδή «Ἀδελφοί μου, ὅλοι σας νὰ βρεῖτε τὴν ἀληθινὴ εἰρήνη καὶ

νὰ συμφιλιωθεῖτε μὲ ὅλους».

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας διδάσκει πὼς ἡ συμφιλίωση μὲ τοὺς συνανθρώπους μας, ἀνοίγει τὸν δρόμο τῆς συμφιλιώσεως καὶ μὲ τὸν Θεό. Ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσεγγιστεῖ ἀπὸ μιὰ ψυχὴ βυθισμένη στὴν ἐχθρότητα καὶ τὸ μῖσος πρὸς τὸν συνάνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος, στὶς διαρκεῖς συγκρούσεις μὲ τὸν ἑαυτό του, δὲν μπορεῖ νὰ συναντήσῃ τὸν Θεό, διότι κινεῖται σὲ ἄλλο «μῆκος κύματος» ἀπὸ ἐκεῖνο τοῦ Δημιουργοῦ του.

Ὅταν ὅμως ἡ συμφιλίωση καὶ ἡ εἰρήνη μὲ τὸν συνάνθρωπο πλημμυρίζει τὴν ψυχὴ, ὁ ἄνθρωπος συντονίζεται μυστικὰ μὲ τὸν Υἱὸ καὶ Λόγο τοῦ Θεοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα, ἡ καρδιά του νὰ ἀπολαμβάνει πλεόν τὴν δική Του γαλήνη καὶ μακαριότητα.

Ἀλλὰ καὶ οἱ πιστοί, τὸ ἴδιο εὐχονται γιὰ τὸν ἱερέα, ἀπαντῶντας: «Καὶ τῷ πνεύματί σου», δηλαδή, «Προσευχόμαστε καὶ ἐμεῖς, ὥστε καὶ ἐσύ, πάτερ, νὰ γευτεῖς τὴν ἴδια εἰρήνην μέσα σου».

Ἡ εἰρήνη εἶναι ἡ μητέρα ὅλων τῶν ἀγαθῶν. Εἶναι τὸ στήριγμα τῆς χαρᾶς. Εἶναι αὕτὴ ποὺ ἀνοίγει τὸν δρόμο στὴν ἀληθινὴ ἀγάπη. Αὐτὸ διδάσκει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος καὶ ἀκριβῶς γι' αὐτὸν τὸν λόγο, τοποθετεῖ τὴν προτροπὴ τῆς ἀγάπης ἀμέσως μετὰ τὴν εὐχὴ τῆς εἰρήνης. Ἄλλωστε, δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι ἡ Θεία Λειτουργία ποὺ τελοῦμε, ἀποτελεῖ δική του θεόπνευστη πνευματικὴ δημιουργία.

Ὁ ἱερέας ἔχει παραμείνει μπροστὰ στὴν Ὡραία Πύλη καὶ ἀμέσως μετὰ, τὸν ἀκοῦμε νὰ λέει: «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν», δηλαδή, «Πρὶν ὁμολογήσουμε τὴν κοινὴ μας πίστη, ἅς ἐνωθοῦν, μέσω τῆς ἀγάπης, οἱ καρδιές μας».

Άκριβῶς στὸ σημεῖο αὐτό, σύμφωνα μὲ μιὰ συνήθεια ποὺ ἐντοπίζεται στὰ πρῶτα κιόλας ἀποστολικά χρόνια, πραγματοποιεῖται ὁ ἀσπασμός τῆς εἰρήνης. Κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, οἱ κληρικοὶ ἀσπάζονταν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, οἱ λαϊκοὶ ἄνδρες τοὺς λαϊκοὺς καὶ οἱ γυναῖκες τὶς γυναῖκες. Μὲ τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, ὁ ἀσπασμὸς περιορίστηκε μόνον στὸ «Ἱερό Βῆμα», μεταξὺ τῶν κληρικῶν. Ἰσως, στὸ σημεῖο αὐτό, ἡ Ἐκκλησία μας νὰ στερήθηκε μιὰ ἀγαπητικὴ καὶ συγχρόνως βαθιὰ συμβολικὴ χειρονομία. Διότι, ὁ ἀσπασμός, τὸ «ἅγιο φίλημα» ὅπως θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ χαρακτηρίσουμε, ἔρχεται νὰ ἐκφράσει τὴν ἔνωση τῶν καρδιῶν καὶ νὰ δώσει στὴν ἀόρατὴ ἀγάπη τὴν δυνατότητα νὰ ἐκφραστεῖ μὲ μιὰ ὁρατὴ βαθιὰ ἀνθρώπινη σωματικὴ ἔκφραση. Μὲ ὑπέροχο τρόπο, ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος ἀποκαλύπτει τὴν βαθιὰ πνευματικὴ διάσταση τοῦ ἀσπασμοῦ. Ὁ ἀσπασμὸς τοῦ ἀδελφοῦ μας, ἀναφέρει, ἀποτελεῖ οὐσιαστικὰ ἀσπασμὸ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀφοῦ, ὡς τέτοιον χαρακτηρίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸν ἄνθρωπο (Α΄ Κορ. 6:19, Πατρολογία J.P. Migne 61, 606-7).

Μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀδελφικὴ σχέση μεταξὺ ὅλων τῶν πιστῶν, ποὺ ἐκπληρώνουν τὴν ἐπιθυμία τοῦ Χριστοῦ νὰ γίνουμε ὅλοι ἓνα (Ἰω, 17:21), οἱ πιστοὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὁμολογήσουν, σὲ πλήρη ἁρμονία νοῦ καὶ καρδιάς, τὴν κοινὴ πίστη τους πρὸς τὴν Ἁγία Τριάδα. Ὁ Ἱεροψάλτης ἐκφράζει μὲ τὴν φωνὴ του τὸν ἥχο τῆς ψυχῆς ὅλων καὶ ὁμολογεῖ: «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιο Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον».

Ἀδελφοί μου,

Ἡ σημερινὴ Κυριακὴ, μέσῳ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Ἀποστόλου, θέτει ὡς ἀπαραίτητη προϋπόθεση τῆς σχέσης μας μὲ τὸν Θεό, τὴν εἰρήνη καὶ τὴν ἀγάπη ποὺ πρέπει νὰ ἐπικρατήσουν μεταξὺ ὅλων μας, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Αὐτὴ ἡ προϋπόθεση, ὅμως, ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐπιβεβαιώνεται σὲ κάθε Θεία Λειτουργία. Μέσα σὲ αὐτὴν, δὲν εἶναι τυχαῖο πῶς ἡ εἰρήνη εἶναι μία ἀπὸ τὶς πλέον ἐπαναλαμβανόμενες λέξεις.

Ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς πού πλησιάζει, μᾶς καλεῖ σὲ αὐτογνωσία, αὐτοκριτικὴ καὶ μετάνοια. Ἄς βροῦμε, ὅμως, τὸ θάρρος νὰ μετρήσουμε τὶς πνευματικὲς μας δυνάμεις μὲ κριτήριο τὴν ποιότητα τῆς σχέσεώς μας μὲ τοὺς ἀδελφούς μας. Ἀποκομμένοι ἀπὸ αὐτούς, ἡ ἀγάπη, ὅσο καὶ ἂν τὴν ποθοῦμε, ὅσο καὶ ἂν νομίζουμε πῶς τὴν αἰσθανόμαστε, θὰ μείνει «ὀρφανή», χωρὶς ἀποδέκτες καὶ θὰ ὑποβιβαστεῖ σὲ ἓνα ἀπλὸ συναίσθημα, τὸ ὁποῖο θὰ διαλυθεῖ μὲ τὴν πρώτη δυσκολία καὶ τὴν παραμικρὴ ἐνόχληση.

Ἄς καλλιεργήσουμε τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη πρὸς τὸν διπλανό μας. Ἄς διανοίξουμε μὲ τὴν συμπεριφορὰ μας, δρόμους συμφιλίωσης καὶ εἰρήνης μέσα στὴν κοινωνία μας. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος νὰ βρεθοῦμε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ Πατέρα μας, ὁ Ὅποιος περιμένει νὰ μᾶς ὑποδεχθεῖ ὅλους εἰρηνευμένους, ἐνωμένους, καὶ

ἀγαπημένους.

Μὲ ὅλη μου τὴν πατρικὴ ἀγάπη,

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΑΣ

† Ο ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ